

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา
หลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 2 ปี เกี่ยวกับการศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา
สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย" สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการศึกษา ในสาขาวิชาศิลปศึกษา ของนักศึกษา
วิชาเอกศิลปศึกษา หลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 2 ปี ในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
ในด้านต่อไปนี้คือ

1. สาเหตุที่เลือกเข้าศึกษา ในสาขาศิลปศึกษา
2. การเรียนการสอนในสาขาศิลปศึกษา
3. แนวโน้มในการประกอบอาชีพ และศึกษาต่อ

สมมติฐานของการวิจัย

ความคิดเห็นของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา หลักสูตร 4 ปี และ หลักสูตร 2 ปี เกี่ยวกับการ
การศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีความคิดเห็นไม่
แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นักศึกษาสาขาศิลปศึกษาหลักสูตร 4 ปี สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยจาก 2 มหาวิทยาลัยจำนวน 42 คน และนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาหลักสูตร 2 ปี สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยจาก 4 มหาวิทยาลัย จำนวน 70 คน รวม 112 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วสร้างแบบสอบถาม 1 ชุด โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) ความตรงทางด้านโครงสร้าง (construct validity) เมื่อปรับปรุงแก้ไขข้อความให้เหมาะสมแล้ว จึงนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับนักศึกษาที่ไม่ใช่ประชากรจริงจำนวน 15 คน ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.97 และนำมาปรับปรุงแก้ไขสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์นำไปใช้กับกลุ่มประชากรจริง แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจคำตอบ (check list)

ตอนที่ 2 มี 2 ลักษณะ คือ

1. แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ
มุ่งสำรวจในด้านต่อไปนี้

- 1.1 สาเหตุที่เลือกเข้าศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษา
- 1.2 การเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษา
- 1.3 แนวโน้มในการประกอบอาชีพ และการศึกษาต่อ

2. แบบจัดลำดับความสำคัญของข้อความ 5 ลำดับมุ่งสำรวจความคิดเห็นที่มีต่อแนวโน้มในการศึกษาต่อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบปลายเปิด (open-ended questionnaire) ถามความคิดเห็น และข้อเสนอแนะทั่วไป ที่มีต่อการเรียนในหลักสูตรศิลปศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง และทางไปรษณีย์

อีกส่วนหนึ่ง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ (percentage)

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาศิลปศึกษา วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และเปรียบเทียบความคิดเห็น โดยการทดสอบค่าที (t-test)

4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักศึกษาศาสาวิชาศิลปศึกษา จากแบบสอบถามแบบปลายเปิด นำมาสรุปและอภิปรายในรูปความเรียง และนำเสนอพร้อมการเรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปหาน้อย

สรุปผลการวิจัย

1. เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 นักศึกษาหลักสูตร 2 ปี จำนวน 70 คน เป็นชายมากกว่าหญิง ส่วนมากมีอายุสูงกว่า 23 ปี กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย 4 แห่ง มากที่สุดคือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น น้อยที่สุดคือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน วุฒิสุงสุดก่อนเข้าศึกษา คือ วุฒิ ปวส. พื้นความรู้ศิลปะก่อนเข้ามาเรียนในหลักสูตรศิลปศึกษา มีระดับปานกลาง มีความถนัดทางศิลปะระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรที่ผ่านมา อยู่ระหว่าง 2.51-3.00 ผลการเรียนในหลักสูตรศิลปศึกษาในหมวดวิชาเฉพาะทางศิลปะ อยู่ในเกณฑ์ดี (โดยเฉลี่ยเกรด B) หมวดวิชาเฉพาะทางศิลปศึกษา อยู่ในเกณฑ์ดี (โดยเฉลี่ยเกรด B) และหมวดวิชาสามัญอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง (โดยเฉลี่ยเกรด C) ส่วนมากเคยทำงานมาก่อน ก่อนที่จะเข้ามาเรียนในหลักสูตรศิลปศึกษา และคิดว่าประสบการณ์ที่ได้จากการทำงานที่มีประโยชน์มาก

1.2 นักศึกษาหลักสูตร 4 ปี จำนวน 42 คน เป็นชายมากกว่าหญิง ส่วนมากอายุ 22 ปี กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย 2 แห่ง มากที่สุดคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วุฒิสุงสุดก่อนเข้าศึกษาคือ ม.6 พื้นความรู้ศิลปะก่อนเข้ามาเรียนในหลักสูตรศิลปศึกษา มีระดับปานกลาง มีความถนัดทางศิลปะระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรที่ผ่านมา อยู่

ระหว่าง 2.51-3.00 ผลการเรียนรู้ในหลักสูตรศิลปศึกษา ในหมวดวิชาเฉพาะทางศิลปะอยู่ในเกณฑ์ดีมาก (โดยเฉลี่ยเกรด A) หมวดวิชาเฉพาะทางศิลปศึกษาอยู่ในเกณฑ์ดี (โดยเฉลี่ยเกรด B) และหมวดวิชาสามัญอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง (โดยเฉลี่ยเกรด C) ส่วนมากไม่เคยทำงานมาก่อน ก่อนที่จะเข้ามาเรียนในหลักสูตรศิลปศึกษา และคิดว่าประสบการณ์ที่ได้จากการทำงานมาก่อนจะมีประโยชน์มาก

2. สรุปและเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาสาขาศิลปศึกษา หลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 2 ปี ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ด้านสาเหตุที่เลือกเข้าศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษา

ความคิดเห็นของนักศึกษาสาขาศิลปศึกษา หลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 2 ปี ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นข้อที่ว่า ได้ตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชานี้ด้วยตนเองอย่างแน่นอน เลือกเรียนวิชาชีพนี้เพราะบังเอิญผ่านการสอบคัดเลือกเข้าศึกษา เชื่อกันว่าเป็นวิชาชีพที่มั่นคงและรายได้ดี เห็นคุณค่าของจรรยาบรรณในวิชาชีพครุศิลปศึกษา มีความนิยมและชื่นชอบต่อผลงานของบุคคลในอาชีพนี้ และได้สำรวจตัวเองแล้ว และพบว่าสุขภาพไม่เป็นปัญหาต่อการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 ด้านการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษา

ความคิดเห็นของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาหลักสูตร 4 ปีและหลักสูตร 2 ปี ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นข้อที่ว่า กลุ่มวิชาบังคับศิลปศึกษาคครอบคลุมเนื้อหาหลักที่สำคัญเหมาะสมดีแล้ว ควรมีการฝึกสอนเพื่อให้มีประสบการณ์ในการสอน ระยะเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพควรฝึกตลอดภาคการศึกษา ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียนต่างจังหวัด อาจารย์ผู้สอนควรมีบทบาทส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญ และความจำเป็นในการประกอบอาชีพวิธีการสอนโดยทั่วไปเหมาะสมดีแล้ว ควรมีการทดสอบพื้นฐานความรู้ของนักศึกษา ก่อนที่เข้ามาเรียนในหลักสูตรศิลปศึกษา อุปกรณ์การเรียนการสอนสำหรับการเรียนในภาคปฏิบัติที่มีอยู่ในปัจจุบันมากเพียงพอ มีอุปกรณ์การเรียนการสอนทันสมัย สถานที่ในการเรียนและการปฏิบัติงานมีความเหมาะสมดีแล้ว ระยะเวลาในการเปิดห้องปฏิบัติการเหมาะสม และสนองความต้องการ

ของผู้เรียน การจัดเวลาให้ผู้เรียนในแต่ละวิชา แต่ละชั้นปี ให้ออกปฏิบัติการเหมาะสมแล้ว อาคารเรียน ห้องเรียน และห้องปฏิบัติงานมีความเหมาะสมแล้ว อาคารสถานที่เอื้อต่อการจัดแสดงผลงานทางวิชาการของผู้เรียน หนังสือในห้องสมุดที่ใช้ค้นคว้าประกอบการศึกษามีความทันสมัย และหนังสือเกี่ยวกับศิลปะ และศิลปศึกษามีประมาณเพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน ซึ่งนักศึกษาทั้งสองกลุ่ม มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ด้านแนวโน้มในการประกอบอาชีพ

ความคิดเห็นของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา หลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 2 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งปฏิเสธสมมติฐาน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่ไม่แตกต่างคือ สนใจประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับศิลปะโดยตรง สนใจประกอบอาชีพอิสระที่เป็นกิจการส่วนตัว สนใจประกอบอาชีพเป็นศิลปิน สนใจประกอบอาชีพครุศิลปะในระดับอุดมศึกษา และสนใจประกอบอาชีพครุศิลปะในสถาบันการสอนพิเศษทางศิลปะ

2.4 ด้านความพร้อมของหลักสูตรในการประกอบอาชีพ

ความคิดเห็นของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาหลักสูตร 4 ปีและหลักสูตร 2 ปี ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นข้อที่ว่า รับราชการทั่วไป ครุศิลปะ และศิลปิน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.5 แนวโน้มในการเลือกอาชีพ

ความคิดเห็นของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาหลักสูตร 4 ปีและหลักสูตร 2 ปี ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นข้อที่ว่า เป็นงานที่มั่นคง เจริญก้าวหน้า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.6 แนวโน้มในการศึกษาต่อ

ความคิดเห็นของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาหลักสูตร 4 ปีและหลักสูตร 2 ปี ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นข้อที่ว่า ศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรในหลักสูตรระยะสั้น ในสาขา

วิชาทางศิลปะ ต่างประเทศและในประเทศ และศึกษาต่อในสถาบันของรัฐ ศึกษาต่อระดับ
ปริญญาโท สาขาวิชาศิลปะหรือศิลปศึกษาในประเทศ ต่างประเทศ และศึกษาต่อในสถาบันของรัฐ
มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการจัดลำดับความสำคัญของสาขาวิชาที่สนใจจะศึกษาต่อ นักศึกษาหลักสูตร 4 ปี
และ หลักสูตร 2 ปี มีแนวโน้มในการศึกษาต่อ สรุปได้ดังนี้

ความคิดเห็นของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาหลักสูตร 4 ปี มีแนวโน้มที่จะเลือกศึกษาต่อ
โดยเรียงลำดับความสนใจ คือ

- อันดับ 1 สาขาวิชานิตศศิลป์
- อันดับ 2 สาขาวิชานิตศศิลป์
- อันดับ 3 สาขาวิชาจิตรกรรม
- อันดับ 4 สาขาวิชาภาพพิมพ์
- อันดับ 5 สาขาวิชาศิลปศึกษา

ความคิดเห็นของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา หลักสูตร 2 ปี มีแนวโน้มที่จะเลือกศึกษาต่อ
ตามความสนใจ 5 อันดับ ดังนี้

- อันดับ 1 สาขาวิชาออกแบบ
- อันดับ 2 สาขาวิชานิตศศิลป์
- อันดับ 3 สาขาวิชาศิลปศึกษา
- อันดับ 4 สาขาวิชาตกแต่งภายใน
- อันดับ 5 สาขาวิชาเครื่องปั้นดินเผา และสาขาวิชาศิลปศึกษา

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามปลายเปิด

นักศึกษาศิลปศึกษาหลักสูตร 4 ปี และ หลักสูตร 2 ปี ได้แสดงความคิดเห็น
และข้อเสนอแนะในด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ด้านสาเหตุที่เลือกเข้ามาเรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา

นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่เรียนหลักสูตร 2 ปี ส่วนมากให้ความเห็นว่าเลือกเรียนเพราะมีความชอบมีใจรัก มีความสนใจในวิชาชีพศิลปะ และมีความถนัดในศิลปะอยู่แล้ว ส่วนนักศึกษาที่เรียนหลักสูตร 4 ปี ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเลือกเรียนเพราะมีความชอบ มีความถนัดในศิลปะ เป็นวิชาที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์เป็นของตัวเอง

3.2 ด้านการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษา

นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่เรียนหลักสูตร 2 ปี ส่วนมากมีความคิดเห็นในเรื่องอาจารย์ และวิธีการสอนของอาจารย์ เรียงตามลำดับความถี่ดังนี้ คือ อาจารย์ควรจะยอมรับความคิดเห็น ความต้องการแสดงออกของนักศึกษา ควรส่งเสริมการทำงานความคิดสร้างสรรค์ ควรมีความยุติธรรมในการให้ความรู้ และตัดสินผลงานของนักศึกษา อาจารย์ควรมีวิธีการสอนที่เข้าใจ น่าสนใจและมีเวลาให้นักศึกษาอย่างเพียงพอ นอกจากนี้ยังมีความคิดเห็นในเรื่องเวลาในการปฏิบัติงานศิลปะควรมีอย่างต่อเนื่อง โครงสร้างหลักสูตรควรจะมีการปรับปรุงให้ทันสมัยตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม ตลอดจนอาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน อาจารย์และบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา ยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักศึกษา

ส่วนนักศึกษาที่เรียนหลักสูตร 4 ปี ส่วนมากมีความคิดเห็นว่า อาจารย์ไม่สนใจเตรียมการสอน ไม่มีเวลาให้ผู้เรียนอย่างเพียงพอ อาจารย์มีอิทธิพลครอบงำความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ไม่เข้าใจความต้องการของนักศึกษา ในเรื่องการสอน ควรให้อาจารย์ที่มีความถนัด หรือเชี่ยวชาญเฉพาะวิชามาสอน ควรพัฒนาปรับปรุงการสอน วิธีการสอนให้น่าสนใจทันสมัยอยู่เสมอ นอกจากนี้ยังมีความคิดเห็นว่า หลักสูตรควรปรับปรุงให้ทันสมัยสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบันมากที่สุด

3.3 ด้านแนวโน้มในการประกอบอาชีพ

นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา หลักสูตร 2 ปี ส่วนมากมีความคิดเห็นว่าเมื่อจบการศึกษาแล้ว ต้องการงานที่มั่นคง เช่น รับราชการครู ซึ่งตรงตามวุฒิที่ได้รับ

ส่วนนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา หลักสูตร 4 ปี ส่วนมากมีความคิดเห็น
ว่า รูปแบบการเรียนการสอนในสาขาศิลปศึกษา ทำให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานกว้างขวาง จึงมี
ความหลากหลายในการประกอบอาชีพ มีโอกาสเลือกงานได้มากโดยไม่จำเป็นต้องประกอบอาชีพ
ครุอย่างเดียว

3.4 ด้านแนวโน้มในการศึกษาต่อ

นักศึกษาสาขาศิลปศึกษา หลักสูตร 2 ปี ส่วนมากมีความคิดเห็นว่าจะศึกษา
ต่อทางศิลปะ แต่ต้องขึ้นกับความพร้อมและปัจจัยอีกหลายอย่าง เช่น โอกาส ทุน เวลา ความถนัด
ความสามารถ และความต้องการที่จะศึกษาต่อ

นักศึกษาสาขาศิลปศึกษา หลักสูตร 4 ปี ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า จะศึกษาต่อ
ศิลปะเพิ่มเติมในประเทศ แต่ก็ขึ้นกับความพร้อมหลายอย่าง และควรจะศึกษาต่อทันทีที่เรียนจบ
ปริญญาตรี

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาสาขาศิลปศึกษา หลักสูตร 4 ปี
และหลักสูตร 2 ปี เกี่ยวกับการศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวง
มหาวิทยาลัย มีรายละเอียด ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุที่เลือกเข้ามาเรียนในสาขาศิลปศึกษา

นักศึกษาหลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 2 ปี มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง
ในข้อที่ว่า มีความชอบในศิลปะอยู่แล้ว ตลอดจนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบวิชาชีพ
อื่นได้โดยไม่จำเป็นต้องเป็นครู ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ วาสนา เจริญวิเชียรฉาย
(2530) ที่พบว่า สิ่งจูงใจของนักศึกษาในด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเลือกเรียนวิชาเอก
ศิลปหัตถกรรม ในระดับมาก คือ ด้านความรัก ความสนใจ และความถนัด ในสาขาวิชาชีพหัตถ-
กรรม ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียง และด้านความมั่นคง และความก้าวหน้าในอาชีพ นอกจากนี้

อโกโล (Akoilo, 1982) พบว่า 4 เหตุผลหลักที่นักศึกษาเลือกเรียนศิลปะ คือ เป็นวิชาที่เลือกเรียนง่าย มีความสำคัญในการศึกษาทั่วไป มีทักษะในการเตรียมตัวเป็นครู และมีความจำเป็นในการประกอบอาชีพ ซึ่งปทีป เมธาคณวุฒิ (2528) ได้กล่าวว่า นักศึกษาสนใจเรื่องงานอาชีพ และจะเรียนในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อตนเองมากกว่าความนิยมในคุณค่าของความเป็นนักวิชาการ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักศึกษาศิลปะศึกษาที่มีเหตุผลในการเข้าเรียนในสาขาวิชาศิลปะศึกษานี้ มีความสามารถเพียงพอที่จะออกไปประกอบวิชาชีพอื่นได้เมื่อจบหลักสูตร โดยที่อาชีพนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นครู หรือเกี่ยวกับการศึกษาเลย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บัณฑิตที่จบวุฒิทางการศึกษามีมาก และเพียงพอต่อความต้องการของสังคมแล้ว และในปัจจุบันตลาดอาชีพรับราชการมีจำกัด ประกอบกับจำนวนผู้จบวุฒิทางการศึกษามีเพิ่มขึ้นมากมาย และค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักศึกษาจึงมีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ และสังคม โดยเฉพาะในตลาดแรงงานปัจจุบัน จากข้อนี้ อاهر ชนเห็นชอบ (2527) กล่าวไว้ว่า "แต่เดิมนั้น การรับราชการ เป็นสิ่งที่พึงปรารถนาของคนไทย และสาขาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ หรือศึกษาศาสตร์ ก็เป็นสาขาวิชาที่เหมาะสมที่จะเข้ารับราชการ แต่ในปัจจุบันภาครัฐบาลมีอัตราการจ้างลดลงอย่างมาก บัณฑิตจากสาขาดังกล่าว จึงประสบกับปัญหาการว่างงานรุนแรง" ดังนั้น การเข้ามาศึกษาในสาขาวิชาศิลปะศึกษาของนักศึกษา ซึ่งเป็นสาขาวิชาทางศึกษาศาสตร์ จึงไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนของนักศึกษาแต่อย่างใด และในทำนองเดียวกัน จากการวิจัยของ อรอนงค์ ลากภูวนารถ (2532) พบว่า นิสิตนักศึกษาเกือบทุกสาขาวิชา ส่วนใหญ่มีความคิดว่าสามารถนำความรู้ ความสามารถ ที่ได้จากการศึกษาแล้วเรียนในมหาวิทยาลัยไปประกอบอาชีพอิสระได้

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตร 4 ปี และ หลักสูตร 2 ปี โดยส่วนรวม พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ยอมรับสมมติฐาน แต่เมื่อนิยามาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกันในข้อที่ว่า ได้ตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชานี้ด้วยตนเองอย่างแน่วแน่ ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยแล้ว นักศึกษา หลักสูตร 2 ปี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากกว่านักศึกษาหลักสูตร 4 ปี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นักศึกษาหลักสูตร 2 ปี ได้ผ่านการเรียนในระดับอนุปริณายาก่อน ก่อนที่จะมาเลือกเรียนสาขาวิชาศิลปะศึกษาในระดับปริญญาตรี ทำให้มีการตัดสินใจในการเลือกเรียนต่อที่มั่นคงแน่นอนกว่า นักศึกษาหลักสูตร 4 ปี นอกจากนี้ความคิดเห็นในข้อที่ว่า เลือกเรียนวิชาชีพนี้ เพราะบังเอิญผ่านการสอบคัดเลือกเข้า

ศึกษาซึ่งนักศึกษา หลักสูตร 2 ปีมีความคิดเห็นในระดับไม่เห็นด้วย ส่วนนักศึกษา หลักสูตร 4 ปี มีความคิดเห็นในระดับไม่เห็นใจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาหลักสูตร 4 ปี ซึ่งมีความสนใจในวิชาชีพศิลปะอยู่แล้ว แต่ได้เข้ามาเรียนโดยผ่านการสอบคัดเลือก ตามระเบียบของทบวงมหาวิทยาลัย ที่เปิดโอกาสให้เลือกคณะตามความสนใจของนักศึกษา โดยเฉพาะสาขาวิชาทางครุศาสตร์ มักจะอยู่ในอันดับสุดท้ายของการเลือก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทนต์ ศรีไสย์ และจิตต์นิภา ศรีไสย์ (2532) ที่พบว่า นิสิตสาขาการสอนวิชาเฉพาะ (ศิลปศึกษา) จะมีความสนใจเลือกอันดับเข้าศึกษาในสาขาวิชานี้โดยเฉลี่ย เป็นอันดับที่ 4

2. ความคิดเห็นด้านการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษา

ปรากฏว่า นักศึกษาหลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 2 ปี มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ในข้อที่ว่า ควรเชิญอาจารย์พิเศษที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะมาสอนในบางรายวิชา อาจารย์ควรพัฒนาปรับปรุงการสอนให้ทันสมัยอยู่เสมอ อาจารย์ที่ปรึกษา ควรมีบทบาทในการให้คำปรึกษา และแนะนำนักศึกษาในการเลือกเรียนวิชาต่าง ๆ และควรมีเวลาฝึกงานในระหว่างเรียน เพื่อให้มีประสบการณ์ในการทำงานศิลปะทั่ว ๆ ไป จากข้อค้นพบดังกล่าว แสดงว่า นักศึกษามีความคิดเห็นทางหลักวิชาชีพและให้ความสำคัญในการออกไปประกอบอาชีพ ทั้งนี้เพราะการศึกษาในปัจจุบัน ก็เพื่อออกไปประกอบอาชีพ นักศึกษาจึงเห็นความสำคัญของความคิดเห็นในทางวิชาชีพ เพื่อการยอมรับในวงการอาชีพของตนเมื่อสำเร็จการศึกษา และออกไปประกอบอาชีพ และอาจเห็นว่าการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย ทำให้นักศึกษามีโอกาสนำความรู้ที่เรียนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ จึงมีความสนใจและมองเห็นแนวทางในการประกอบวิชาชีพ ซึ่งควรจะมีการพัฒนาทักษะ และวิธีการอันจะนำไปสู่การประกอบอาชีพ ต่อไป ดังนั้นนักศึกษาจึงเห็นว่าการเชิญอาจารย์พิเศษที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขามาสอน จะทำให้ประสิทธิผลของการเรียนการสอนและสิ่งที่นักศึกษาจะได้รับมีประโยชน์มากยิ่งขึ้น

จากความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ของนักศึกษา ทั้งหลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 2 ปี มีส่วนสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลดาพร รวีรัฐ (2524) ที่กล่าวถึงตัวผู้สอนว่า ควรปรับปรุงให้มีความรู้ ความชำนาญ ในวิชาชีพที่สอน มีการเตรียมการสอนล่วงหน้า ใช้เทคนิค และอุปกรณ์การสอนหลาย ๆ อย่าง ตามความเหมาะสมของเนื้อหา ขันติ เจริญอาจ (2529) ก็

พบว่า อาจารย์ควรมีคุณสมบัติในการติดตามข่าวสารและความเคลื่อนไหวในวงการศิลปะอยู่เสมอ และนักศึกษามีความเห็นว่าเป็นเรื่องน่าส่งเสริม และพัฒนาประสบการณ์ทางศิลปะแก่ผู้เรียน และควรจัดกิจกรรมให้นักศึกษาปฏิบัติจริง นอกจากนี้ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2527) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับนิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา พบว่า กิจกรรมการเรียนการสอนที่มีผลต่อการพัฒนาความรู้ และความสามารถในการปฏิบัติงาน คือ ผู้สอนมีประสบการณ์ในวิชาที่สอน ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติในเรื่องที่เรียน องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการเรียนการสอน คือ ความสนใจในวิชาที่เรียน ผู้สอนมีความเป็นกันเอง และวิธีการสอนของอาจารย์ ส่วนปัจจัยที่มีผลทำให้นักศึกษาสนใจเรียนมากที่สุด 3 ปัจจัย คือ ผู้สอนเตรียมการสอนดี มีความเป็นกันเอง และกระตือรือร้นในการสอน ยังสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ เสริมจิต ชูพินิจ (2514) ที่ว่าควรปรับปรุงคุณภาพและปริมาณของผู้สอน การสอนควรเน้นภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎี เช่นเดียวกับงานวิจัยของ รัตนา ศิริพานิช และคณะ (2522) พบว่า นักศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคณาจารย์วิทยาลัยครุว่า ควรจะมีความรู้ และความถนัดในสาขาวิชาเฉพาะของเขา และควรเน้นที่ภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎี ส่วนในด้านพฤติกรรมอาจารย์ ดรณี หิรัญรักษ์ และคณะ (2529) พบว่า การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์จะมีเวลาให้นิสิตมีเข้าพบน้อย หรือมีโอกาสเข้าพบแล้ว อาจารย์ไม่ได้ให้คำปรึกษา นอกจากลงนามในใบลงทะเบียนตามหน้าที่เท่านั้น ส่วนพฤติกรรม การสอน นิสิตคาดหวังว่า อาจารย์ควรปรับปรุงในด้านภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบ และเพิ่มพูนความรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้ในการสอนนิสิตเป็นอันดับแรก ก่อนที่จะพัฒนาความสามารถในด้านอื่น ๆ เพื่อประโยชน์ส่วนตัว ทั้งหมดนี้มีส่วนสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซีเกล (Seigel, 1983) ที่พบว่า การเรียนการสอนจะประสบความสำเร็จสูงสุดได้ นอกจากจะประกอบด้วยเนื้อหาวิชาและหลักสูตรที่ดีแล้ว อาจารย์ผู้สอนยังมีส่วนสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และชี้แนะแนวทางให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งการให้คำปรึกษา และแนะนำนักศึกษานั้น คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2523) ได้กำหนดขอบข่ายงานของอาจารย์ที่ปรึกษา ในเรื่องเกี่ยวกับวิชาการ คือ การแนะนำเรื่องศึกษาต่อ หรือหางานทำ อาจารย์ที่ปรึกษาควรให้คำแนะนำและความคิดเห็นเป็นกรณีพิเศษ เกี่ยวกับการหางานทำเมื่อเรียนสำเร็จ หรือการศึกษาต่อ บางครั้งก็ต้องแนะนำลักษณะงานให้ หรือเป็นผู้รับรองความประพฤติ และรับรองการศึกษาในการเข้าทำงานของนิสิต เมื่อเรียนสำเร็จ หรือชี้แนะทางการศึกษาต่อในกรณีที่คณะไม่มีภาระชี้แนะทางการศึกษาต่อ นอกจากนี้ มังกร ทองสุคติ (2525) ให้ความเห็นว่าอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ต้องมีความ

เข้าใจในบทบาทและความรับผิดชอบของตน อาจารย์ควรกระทำตนเป็นผู้นำแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ อย่างกว้างขวางลึกซึ้ง เพื่อช่วยในการดำเนินชีวิตของศิษย์เป็นไปอย่างดีมีประสิทธิภาพ โดยที่ต้องเป็นประสบการณ์ที่สอดคล้องกับความสนใจ ภูมิภาค และความสามารถของผู้เรียนแต่ละบุคคล ช่วยแนะนำ กระตุ้น ชี้แนะให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชั้นเรียน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษา หลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 2 ปี โดยส่วนรวม ปรากฏว่า มีความคิดเห็นในด้านการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย พบว่านักศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม มีความคิดเห็นแตกต่างกันในเรื่องควรมีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเพื่อให้มีประสบการณ์ในการฝึกสอน ซึ่งนักศึกษา หลักสูตร 2 ปี มีความคิดเห็น ในระดับเห็นด้วยมากกว่า นักศึกษา หลักสูตร 4 ปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะจากข้อค้นพบที่ว่า นักศึกษาหลักสูตร 2 ปี มีความคิดเห็นด้วยในการประกอบอาชีพรับราชการ เป็นครูสอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ในขณะที่นักศึกษาหลักสูตร 4 ปี ไม่เห็นด้วยในทุกข้อ ประกอบกับ นักศึกษาหลักสูตร 2 ปี บางส่วนผ่านการเรียนระดับอนุปริญาทางการศึกษามาก่อน ซึ่งอาจทำให้ทัศนคติในการเรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษามีมากกว่านักศึกษา หลักสูตร 4 ปี โดยเฉพาะในวิชา การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งนักศึกษาหลักสูตร 2 ปี เห็นประโยชน์ในการนำไปประกอบอาชีพดังกล่าว เพราะการฝึกสอนเป็นประสบการณ์ตรง ซึ่งนักศึกษาจะได้ใช้ความสามารถทั้งทางด้านทฤษฎี และปฏิบัติจริง อันจะเป็นประโยชน์ในการออกไปประกอบวิชาชีพ อีไล (Ely, 1962 ก) พบว่า การฝึกสอนเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่ง ที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน การเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเน้นหนักไปในทางเนื้อหาวิชามากกว่าวิธีที่จะนำไปปฏิบัติการสอนได้จริง ๆ ผู้สำเร็จการศึกษาจำนวนมาก ไม่ประสบผลสำเร็จในเรื่องการสอน การทำงานร่วมกับผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน นอกจากนี้นักศึกษาหลักสูตร 2 ปี มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย ในข้อที่ว่า ระยะเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพควรฝึกตลอดภาคการศึกษา และควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียนต่างจังหวัดด้วย แต่นักศึกษา หลักสูตร 4 ปี มีความคิดเห็นไม่แน่ใจทั้ง 2 ข้อ อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษา หลักสูตร 4 ปี เห็นด้วยกับการมีประสบการณ์ในการฝึกสอน แต่ไม่จำเป็นที่จะต้องฝึกตลอดภาคการศึกษา หรือฝึกประสบการณ์การสอนในโรงเรียนต่างจังหวัด ทั้งนี้จากข้อค้นพบที่สาเหตุที่เลือกเข้ามาเรียนในสาขาวิชา

ศิลปศึกษา นักศึกษาหลักสูตร 4 ปี ไม่น่าใจที่เชื่อมั่นว่าเป็นวิชาชีพที่มั่นคง และรายได้ดี และเห็นคุณค่าจรรยาบรรณในวิชาชีพครูศิลปศึกษา ซึ่งแสดงว่า นักศึกษาไม่มีทัศนคติในการประกอบอาชีพครู ส่วนความคิดเห็นของนักศึกษา หลักสูตร 2 ปี สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ อีไล (Ely, 1962) ว่า มหาวิทยาลัยควรเพิ่มระยะเวลาการฝึกสอน และก่อนที่จะฝึกสอนควรจะได้สังเกตการสอนก่อน และควรจัดให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์เกี่ยวกับเด็ก และชุมชนให้มากกว่าเดิม

ในการจัดหลักสูตร ควรคำนึงถึงภูมิหลังของนักศึกษาที่จะเข้ามาศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษา ซึ่ง นักศึกษาหลักสูตร 2 ปี มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากกว่า อาจเป็นเพราะว่า ภูมิหลัง หรือนั้นความรู้ของนักศึกษาก่อนที่จะเข้ามาเรียนในหลักสูตรศิลปศึกษา ส่วนใหญ่เป็นผู้มีคุณูปริญาทางด้านสายอาชีพมากกว่าผู้ทางด้านการศึกษา เมื่อเข้าศึกษาในหลักสูตรนี้ ซึ่งมีวิชาการศึกษา เป็นวิชาพื้นฐานทั่วไปในหลักสูตรส่วนหนึ่ง จึงเป็นอุปสรรคในการเรียนแก่นักศึกษา

อุปกรณ์การเรียนการสอน สถานที่ในการเรียน และการปฏิบัติงาน ระยะเวลาในการเปิดห้องปฏิบัติการ การจัดเวลาให้ผู้เรียนในแต่ละวิชา แต่ละชั้นปี ตลอดจน หนังสือค้นคว้า นักศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งนักศึกษา หลักสูตร 4 ปี มีความคิดเห็นในระดับไม่เห็นด้วยทุกข้อ ในเรื่องความเหมาะสม และความเพียงพอ ส่วนนักศึกษา หลักสูตร 2 ปี มีความคิดเห็นในระดับไม่แน่ใจทุกข้อ เช่นกัน ซึ่งแสดงว่านักศึกษาทั้ง 2 หลักสูตร มีความเห็นในข้อดังกล่าวว่า ในปัจจุบันยังมีไม่เพียงพอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาเห็นความสำคัญในการฝึกทักษะทางศิลปะ ที่ต้องใช้เวลาที่เหมาะสมเพียงพอในการปฏิบัติงาน มีอาคารสถานที่ที่เหมาะสมเพียงพอในการฝึกปฏิบัติ และการแสดงผลงาน ตลอดจน หนังสือเกี่ยวกับศิลปะ เพื่อใช้ค้นคว้าประกอบความรู้เพิ่มเติม เพื่อเตรียมความพร้อมในการออกไปประกอบอาชีพ เมื่อสำเร็จการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ครุณี หิรัญรักษ์ และคณะ (2529) ที่พบว่า ในด้านการเรียนการสอน นิสิตมีความพอใจน้อยที่สุดในด้านความพร้อมของห้องปฏิบัติ เครื่องมือที่ใช้ในการเรียน ตลอดจน สถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ในขณะที่เทคโนโลยีในตลาดแรงงานปัจจุบันก้าวหน้าไปมาก แต่เครื่องมือและอุปกรณ์การเรียนการสอนมีอยู่จำนวนจำกัด และค่อนข้างล้าสมัย เช่นเดียวกับ วิณา มิ่งขวัญ (2530) ที่พบว่า ปัญหาการเรียนของนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาในด้านวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ และเครื่องอำนวยความสะดวก อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันว่า เป็นปัญหาในระดับปานกลาง ด้านแหล่งค้นคว้า และบริการสารสนเทศ อุปกรณ์ อาจารย์เห็นว่า

เป็นปัญหาในระดับมาก ส่วนนักศึกษามีความเห็นว่าเป็นปัญหาในระดับปานกลาง และ รัชต์ธานี ชัชวาลย์ปรีชา (2523) ก็พบว่า ปัญหาการเรียนของนิสิตนักศึกษาคั้นคั่วเพิ่มเติม และไม่ได้รับความสะดวกในการใช้อุปกรณ์ สถานที่ เครื่องอำนวยความสะดวก นอกจากนั้นยังขาดแหล่งค้นคว้า เนื่องจากห้องสมุดมีหนังสือ เอกสาร วารสารทางวิชาเอกและวิชาการทั่ว ๆ ไปมีน้อย

3. ความคิดเห็นในด้านแนวโน้มในการประกอบอาชีพ

นักศึกษา หลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 2 ปี มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ในข้อที่ว่า สนใจประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับศิลปะโดยตรง และสนใจประกอบอาชีพอิสระที่เป็นกิจการส่วนตัว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการเลือกเข้าศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษานั้น นักศึกษาทั้งหลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 2 ปี มีเหตุผลในการเลือกเข้าศึกษา ก็เพราะ มีความชอบในศิลปะอยู่แล้ว และเหตุผลที่สอดคล้องกันอีก คือ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบวิชาชีพอื่นได้ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นครู ผนวกกับ พบว่า วิชาที่เปิดสอนช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานเพียงพอต่อการประกอบอาชีพ ซึ่งนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม เห็นด้วย จึงทำให้เกิดความรู้สึก และมั่นใจในการศึกษาในสาขาวิชานี้มากยิ่งขึ้น การเรียนในสาขาวิชานี้ประกอบด้วยองค์ประกอบหลาย ๆ อย่าง ที่มีใช้ใคร ๆ ก็สามารถเข้าเรียนได้ ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถเฉพาะ จึงจะนำความรู้ ความสามารถไปประกอบวิชาชีพได้ โดยเฉพาะในวิชาชีพศิลปะ หากเลือกเข้าเรียนด้วยความบังเอิญชอบได้ หรือเลือกเข้าเรียนโดยไม่มี ความมั่นใจ และตัวผู้เรียนเองไม่เหมาะสมที่จะเรียน ผลเสียย่อมเกิดขึ้น คือผู้เรียนไม่สามารถที่จะออกไปประกอบอาชีพได้ด้วยใจรัก และจะขาดความมั่นใจในการทำงาน ซึ่งจะทำให้การเรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา ไม่สามารถบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ

เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษา หลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 2 ปี โดยส่วนรวม พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธกับสมมติฐาน โดยนักศึกษาหลักสูตร 2 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มในการประกอบอาชีพในระดับเห็นด้วย ส่วนนักศึกษา หลักสูตร 4 ปี มีความคิดเห็นในระดับไม่แน่ใจ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย พบว่า ประเด็นที่น่าสนใจ คือ ความแตกต่างในการประกอบอาชีพ ในข้อสนใจประกอบอาชีพรับราชการทั่ว ๆ ไป ซึ่งนักศึกษา

หลักสูตร 2 ปี มีความเห็นในระดับไม่แน่ใจ ส่วนนักศึกษา หลักสูตร 4 ปี มีความคิดเห็นในระดับไม่เห็นด้วย ทั้งนี้จากข้อค้นพบในเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษา ของนักศึกษา หลักสูตร 4 ปี ซึ่งไม่แน่ใจในกลุ่มโครงสร้าง หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ได้แก่ กลุ่มวิชาบังคับ และกลุ่มวิชาเลือก ที่ไม่สนองความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักศึกษาหลักสูตร 4 ปี ไม่มีความต้องการในการเป็นครู หรือการรับราชการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปทีป เมธาคุณวุฒิ และคณะ (2532) ที่พบว่า นิสิตที่มาเรียนในคณะครุศาสตร์นั้น เป็นการคัดเลือกจากส่วนกลาง นิสิตที่เข้ามาเรียนส่วนหนึ่งจะเป็นผู้ตั้งใจเข้ามา ทั้งนี้เพราะอยากเป็นครู แต่ก็มีส่วนน้อยมาก และในการเลือกเข้าศึกษา นักศึกษาส่วนมาก จะเลือกเป็นอันดับที่ 4-6 ความสนใจและความตั้งใจที่จะเป็นครูของนิสิตเหล่านี้มีน้อยมาก ประกอบกับผลการเรียนในหมวดวิชาเฉพาะทางศิลปะ ของนักศึกษา หลักสูตร 4 ปีส่วนมากจะมีผลการเรียน โดยเฉลี่ยในระดับดีมาก (เกรด A) ดังนั้น ความสนใจจึงมีมากกว่าการเรียนในหมวดวิชาเฉพาะศิลปศึกษา หรือหมวดวิชาสามัญ

3.1 เกี่ยวกับความพร้อมของหลักสูตรเพื่อการประกอบวิชาชีพ

ด้านหลักสูตรศิลปศึกษาได้เตรียมความพร้อม เพื่อการประกอบวิชาชีพ ให้แก่ผู้ที่สำเร็จการศึกษานั้น นักศึกษา หลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 2 ปี มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับเห็นด้วย ในข้อที่ว่าเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ หรืองานที่ใช้ความรู้ทางศิลปะเป็นพื้นฐาน ซึ่งสามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบวิชาชีพได้เลย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม มีความคิดเห็นในเรื่อง การศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพมาก และสนใจจะเรียนในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อตนเองมากกว่า เรื่องอื่น ๆ ทางวิชาการ สอดคล้องกับความคิดเห็นของ พรุขลิ อาชวอำรุง (2525) พบว่า ผู้เรียนระดับอุดมศึกษา มักจะเข้ามาเรียนด้วยความคาดหวัง ซึ่งมักจะประกอบด้วยผลประโยชน์ หรือเหตุผลหลายประการในการศึกษา แต่เหตุผลหนึ่งที่จะมีความสำคัญที่สุดเสมอ คือ บางคนอาจมีเป้าหมายเฉพาะในการฝึกฝน เพื่อการประกอบอาชีพในอนาคต

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษา หลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 2 ปี โดยส่วนรวมพบว่า ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อยแล้ว พบว่า ข้อที่น่าสนใจที่นักศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกัน คือ ด้านประกอบอาชีพรับราชการ ซึ่งนักศึกษา หลักสูตร 2 ปี มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย แต่ นักศึกษา หลักสูตร 4 ปี ไม่เห็นด้วยในข้อนี้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่า นักศึกษาหลักสูตร 4 ปี มีความคิดเห็นในการเลือกเข้ามาเรียนก็เพราะมีความชอบในศิลปะอยู่แล้ว แต่ได้เข้ามาเรียนเพราะบังเอิญสอบได้จากการเรียงลำดับการเลือกคณะ และไม่เห็นด้วยกับหลักสูตรการเรียนการสอนที่มีวิชาเฉพาะด้านในส่วนที่เป็นวิชาครุรวมอยู่ด้วย ประกอบกับ ผลการเรียนในหมวดวิชาเฉพาะทางศิลปศึกษา หรือวิชาสามัญ ของนักศึกษาส่วนมากจะอยู่ในเกณฑ์ดี และปานกลาง ตามลำดับ ส่วนในหมวดวิชาเฉพาะทางศิลปะ นักศึกษาจะมีผลการเรียนในระดับดีมาก (เกรด A) นอกจากนี้ ความสนใจที่จะศึกษาต่อในสาขาวิชาศิลปศึกษา ยังอยู่ในอันดับสุดท้ายของการเลือก แสดงให้เห็นว่า ความสนใจของนักศึกษาหลักสูตร 4 ปี ในการประกอบอาชีพรับราชการ มีน้อย เมื่อเทียบกับนักศึกษาที่เรียนหลักสูตร 2 ปี

3.2 เกณฑ์ในการเลือกอาชีพ

นักศึกษาหลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 2 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเกณฑ์ในการประกอบอาชีพเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง คือ เป็นงานที่ทำหาความสามารถ เป็นงานที่ชื่นชอบ และสนใจมากที่สุด เป็นงานที่ได้มีโอกาสฝึกประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่น่าสนใจและมีคุณค่า และเป็นงานที่ได้มีโอกาสฝึกความรับผิดชอบทั้งของตนเอง และต่อส่วนรวม ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีความเข้าใจตนเองอย่างแจ่มชัดในด้านความถนัด ความสามารถ ความสนใจ ความคาดหวัง ความรู้เกี่ยวกับลักษณะของอาชีพ โอกาส ความสำเร็จ และความก้าวหน้าในการออกไปประกอบอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Murdoch (1964) ที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักศึกษา พบว่า การเลือกอาชีพของนักศึกษาส่วนใหญ่ จะได้รับอิทธิพลจากองค์ประกอบที่เป็นความสนใจ และความรู้เกี่ยวกับความสามารถของตนเอง นอกจากนี้ วารสาร The Personnel and Guidance Journal (1965) ได้กล่าวถึงงานวิจัยของ เพอร์โรน (Perrone) ที่ได้ทำการวิจัยในปีเดียวกัน เกี่ยวกับการเลือกอาชีพไว้ว่า ค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักศึกษา คือ รายได้ดี ความมั่นคง

ในอาชีพในอนาคต จะมีจุดมุ่งหมายในการเลือกอาชีพ เพื่อสนองความพอใจของตน และเพื่อแสดงความสามารถของตน

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษา หลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 2 ปี ที่มีต่อเกณฑ์ในการประกอบอาชีพ โดยส่วนรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาในรายข้อย่อยพบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกันในเรื่อง เป็นงานที่มั่นคงเจริญก้าวหน้า ซึ่งนักศึกษาหลักสูตร 2 ปี มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากกว่า นักศึกษา หลักสูตร 4 ปี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่า นักศึกษา หลักสูตร 2 ปี ได้ตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษา เป็นผลมาจากลักษณะของงานอาชีพเป็นสิ่งสำคัญ และจากข้อค้นพบที่ว่า นักศึกษาหลักสูตร 2 ปี เลือกเข้าศึกษาต่อในสาขาวิชาศิลปศึกษา เป็นอันดับ 3 นั้น แสดงว่า นักศึกษามีความสนใจในการศึกษาต่อด้านวิชาการศึกษา คือศิลปศึกษา มากกว่า นักศึกษาหลักสูตร 4 ปี โดยลักษณะงานที่มั่นคงเจริญก้าวหน้า ซึ่งอาจจะเป็นอาชีพรับราชการนั่นเอง นอกจากนี้วุฒิการศึกษาของนักศึกษาก่อนเข้ามา ศึกษาในหลักสูตรส่วนหนึ่งจะเป็นวุฒิทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชนิตา รักษ์พลเมือง (2523) ที่พบว่า นักศึกษาที่เคยเรียนวิทยาลัยครูมาก่อน มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู ดีกว่านักศึกษาที่ไม่เคยเรียนวิทยาลัยครูมาก่อน

3.3 แนวโน้มในการศึกษาต่อ

นักศึกษาหลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 2 ปี มีความคิดเห็นในด้านแนวโน้มในการศึกษาต่อ นักศึกษามีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยในการศึกษาดูงาน หรือฝึกอบรบระยะสั้น และการศึกษาต่อปริญญาตรีเพิ่มเติม ในสาขาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษามีความสนใจในเรื่อง การประกอบอาชีพ และต้องการหาความรู้ความชำนาญ และทักษะใหม่ ๆ อยู่เสมอ ให้เพียงพอตามความต้องการ ตรงกับลักษณะงาน และสะสมประสบการณ์ ในการออกไปประกอบอาชีพศิลปะ นอกจากนี้มีความคิดเห็นในระดับไม่แน่ใจในการศึกษาต่อในหลักสูตรระยะสั้น ในสาขาวิชาอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับศิลปะ และไม่เห็นด้วยที่จะศึกษาต่อปริญญาโท ในสาขาวิชาอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับศิลปะ ซึ่ง ฮูล (Houle, 1967) ได้กล่าวว่า บุคคลมีความต้องการที่จะเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ในลักษณะทั่ว ๆ ไป แต่ต้องเกี่ยวข้องกับวิชาชีพ

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ได้มีประเด็นสำคัญ ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการศึกษา ตามความมุ่งหวัง ซึ่งจะเป็นส่วนช่วยให้การจัดการศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. เรื่องหลักสูตรและการเรียนการสอน

ผลจากการวิจัย พบว่า เหตุผลหนึ่งที่นักศึกษาเลือกเข้าศึกษาในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาเป็นจำนวนมาก คือ เลือกเข้าศึกษาเพราะมีความชอบ มีใจรัก และมีความถนัดในศิลปะ ดังนั้นเพื่อสนองความต้องการของนักศึกษาในด้านการเรียนการสอน ด้านการประกอบอาชีพ และแนวโน้มในการศึกษาต่อของนักศึกษา ซึ่งในปัจจุบันการประกอบอาชีพกำลังมีบทบาทมากขึ้น สถาบันการศึกษา ควรมีการปรับปรุงหลักสูตร และการเรียนการสอน ดังนี้

1.1 หลักสูตรควรเพิ่มรายวิชาเลือก โดยจัดให้มีรายวิชาเลือก ที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษา และควรเปิดโอกาสให้นักศึกษามีโอกาสเลือกเรียนรายวิชาที่ตนเองถนัด และสนใจเพิ่มมากขึ้น เพื่อที่จะได้มีความมั่นใจที่จะออกไปประกอบวิชาชีพ แต่จากผลการวิจัย พบว่า นักศึกษามีความต้องการที่จะให้มีอาจารย์ หรือบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชามาสอน เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ และประโยชน์ในการนำความรู้ไปประกอบอาชีพ ดังนั้นภาควิชา ควรจัดหาอาจารย์พิเศษ หรือควรมีการแลกเปลี่ยนอาจารย์ให้หมุนเวียนกันไปสอนในแต่ละสถาบัน เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนมากยิ่งขึ้น

1.2 ปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่ มีความต้องการตรงกันว่า การเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรเน้นด้านปฏิบัติ มากกว่า ด้านทฤษฎี ดังนั้นเพื่อสนองความต้องการของนักศึกษา และเพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุตามเป้าหมาย คือ นอกจากจะมีการเรียนการสอนในภาคทฤษฎีแล้ว ควรมีเวลาให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติ โดยอาจจะให้มีการฝึกประสบการณ์ในระหว่างภาคเรียน ทั้งในหน่วย

งานของรัฐและเอกชน บริษัทต่าง ๆ และในรายวิชาปฏิบัติควรมีการจัดเวลาปฏิบัติงานศิลปะอย่างต่อเนื่องตลอดกันไป เพื่อจะได้มีทักษะเพียงพอในการออกไปประกอบวิชาชีพ

2. อาจารย์ผู้สอน

2.1 ในการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา อาจารย์ควรให้ความสนใจในการสอน สนใจในตัวนักศึกษา กระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนำไปสู่การพัฒนาในตัวนักศึกษาทั้งในด้านความรู้และบุคลิกภาพ อาจารย์ควรให้ความสำคัญแก่นักศึกษา ให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษา มีความจริงใจ กระตือรือร้นในการสอน พยายามปรับปรุงการสอน ให้นำสนใจ ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อตัวอาจารย์ และในสาขาวิชาที่เรียน

2.2 อาจารย์ควรช่วยเหลือนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ให้ข้อมูลเรื่องอาชีพ เกี่ยวกับการหางานทำ การจัดทำงาน โดยจัดกิจกรรม หรือโครงการในเรื่องนี้ตลอดทั้งปี ไม่ควรเร่งจัดเฉพาะตอนปลายปี เมื่อนักศึกษาใกล้จะสำเร็จการศึกษาเท่านั้น

2.3 การเรียนการสอนในภาคปฏิบัติ ควรมีวัสดุ อุปกรณ์ ในการฝึกปฏิบัติอย่างพอเพียง และทันสมัย จากผลการวิจัย นักศึกษาไม่เห็นด้วยในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก ดังนั้น สถาบันการศึกษาควรมีความพร้อม ในด้านของอุปกรณ์ การเรียนการสอน อาคารสถานที่ หนังสือ ตำราต่าง ๆ ให้มีความทันสมัยทันกับความเปลี่ยนแปลงในสังคม และในตลาดแรงงานวิชาชีพในปัจจุบัน

3. สถาบันการศึกษาควรส่งเสริมความมั่นใจให้กับนักศึกษาในการออกไปประกอบวิชาชีพ หรือให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการศึกษาต่อ โดยจัดมีบริการแนะแนว หรือแหล่งบริการข้อมูลเกี่ยวกับงานอาชีพ และแนะแนวการศึกษาต่อ เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสค้นคว้าหาข้อมูลข้อเท็จจริงต่าง ๆ หลังจากสำเร็จการศึกษา ทั้งยังได้รับทราบความเคลื่อนไหวของวงการอาชีพที่กำลังศึกษาอยู่ เพื่อเป็นการเตรียมตัว และเตรียมความพร้อมในการที่จะออกไปประกอบอาชีพได้ด้วย

4. ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้หน่วยงานต่าง ๆ ได้ทราบถึงประสิทธิภาพ และความสามารถของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา เพื่อเป็นการสร้างภาพพจน์ และได้ประชาสัมพันธ์ให้บุคคลภายนอกรู้จักมากขึ้น อันจะเป็นการเปิดโอกาสให้หน่วยงานต่าง ๆ รับบัณฑิตในสาขาวิชานี้เพิ่มมากขึ้น และเป็นการขยายงานให้กับนักศึกษาด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ศึกษาลักษณะของงาน และโอกาสความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพของบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา
2. ศึกษาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ที่เรียนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา เพื่อดูประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา
3. ศึกษา ติดตามผลเกี่ยวกับการหางานทำของบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษา รุ่นปีการศึกษา 2532 เพื่อศึกษาว่า บัณฑิตดังกล่าวมีอาชีพที่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนเพียงใด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย